

دستور جلسه شماره (۲)

عنوان: بررسی تخصیص ارز از محل صادرات دیگران - پیگیری مصوبه کارگروه تخصصی شورای گفت و گو مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۱۶

مرجع طرح موضوع: کمیسیون های صادرات غیر نفتی و مدیریت واردات اتاق ایران

تاریخ برگزاری جلسه: ۱۴۰۳/۰۸/۲۰

تعداد صفحات دستور جلسه: ۲ صفحه

شرح موضوع: پس از تصویب قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و براساس تبصره ۶ بند ح ماده ۲ مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، بسیاری از صادرکنندگان، در حال فروش کوتاژهای صادراتی خود به واردکنندگان بودند و طبق قانون، بانک مرکزی یکی از روش های رفع تعهد ارزی را واردات در مقابل صادرات قرار داده و این امر را به نحوی مدیریت کرده تا ارز حاصل از صادرات بتواند یکی از منابع تأمین کننده نیازهای ارزی کشور باشد. به این ترتیب، صادرکنندگان در مقابل ارائه کوتاژهای صادراتی و ارز حاصل از صادرات خود به واردکنندگان، اقدام به رفع تعهد ارزی نموده اند و این خود حرکتی مفید برای تأمین نیازهای ارزی کشور تلقی شده است.

به عبارت دیگر تأمین ارز بخش عمدای از تولیدکنندگان به ارز صادراتی گره خورده و از این تصمیم نیز نتایج مثبتی حاصل شده است؛ چراکه واردکننده و صادرکننده به خوبی یکدیگر را پیدا کرده و براساس اعتماد متقابل و در بازاری که دخالت دولتی در آن وجود ندارد، اقدام به معامله ارز خود می نمایند. لیکن بانک مرکزی در تاریخ ۱۴۰۳/۰۲/۰۱ اطلاعیه ای درباره تخصیص یا تمدید ثبت سفارش ارز نیمایی و ارز اشخاص از محل صادرات، (شامل شرط قرار گرفتن در ابتدای صف، روند تخصیص ارز اشخاص، زمان تایید تعرفه ارز قطعات)، اعلام نموده است که در مقابل ارزی که صادرکننده به واردکننده می دهد تا زمانی که نوبت آن فرا رسد، تعهدی ندارد و براساس اولویت بانک مرکزی خواهد بود. یعنی بانک مرکزی در مقابل ارزی که صادرکننده به واردکننده می دهد تا زمانی که نوبت آن فرا رسد، تعهدی ندارد و براساس اولویت بانک مرکزی خواهد بود؛ در صورتی که صادرکننده ارز را به واردکننده داده و ریال را دریافت کرده است لیکن ارز در حساب خارجی است و صادرکننده نمی تواند آن را حواله کند و یا اگر حواله نماید، واردکننده امکان استفاده از آن را نخواهد داشت.

اهم ایرادات و مشکلات از نگاه فعالان اقتصادی به شرح ذیل است:

- سیاست کنونی منجر به محدود کردن روش های بازگشت ارز حاصل از صادرات و تعلیق کارتهای بازرگانی صادرکنندگان به دلیل عدم ایفای تعهدات ارزی می گردد؛ در صورتی که در جایی که واگذاری کوتاژهای صادراتی تسهیل شود، روند صادرات نیز تسهیل می گردد و حجم صادرات افزایش

۱ "کلیه صادرکنندگان کالا به خارج از کشور موظفند ارز مندرج در پروانه گمرکی یا معادل ارزی آن به سایر ارزها را به بانک مرکزی بفروشند و **یا با تایید بانک مرکزی نسبت به فروش آن به سایر اشخاص اقدام** یا جهت تأمین ارز واردات کالای خود یا بازپرداخت بدهی تسهیلات ارزی استفاده نمایند. متخلف علاوه بر الزام به ایفای تعهد موضوع تخلف، به جریمه نقدی معادل یک پنجم موضوع تخلف و دو یا چند مورد از محرومیت های موضوع ماده (۶۹) این قانون محکوم می شود. در صورت عدم ایفای تعهد ظرف سه ماه از زمان ابلاغ حکم قطعی، معادل ارزش تعهد بر اساس بالاترین نرخ اعلامی بانک مرکزی در زمان صدور حکم، به جریمه نقدی مرتکب افزوده می شود. تخلف موضوع این تبصره صرفا در مواردی که ارزش موضوع تخلف بیشتر از سه میلیون (۳/۰۰۰/۰۰۰) یورو یا معادل آن به سایر ارزها باشد، می تواند با تحقق شرایط مربوط، مشمول عناوین سازمان یافته و حرفه ای موضوع این قانون قرار گیرد. در صورتی که عدم رفع تعهد موضوع این تبصره و تبصره های (۵) و (۷) با تشخیص مرجع رسیدگی به علت قوه قاهره (حادثه خارجی غیرقابل پیش بینی و غیرقابل دفع) باشد، محکومیت موضوع این تبصره ها اعمال نمی شود و..."

می‌یابد. از سال ۹۷ تا ۹۸ دولت وقت تنها با نرخ دستوری ارز و سامانه نیما حرکت کرد ولی سیاست مناسبی نبود، لذا از ۹۸ واگذاری کوتاژهایی صادراتی را پذیرفت.

بانک مرکزی علیرغم نص قانون اصلاحیه قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز که به صراحت واگذاری ارز حاصل از صادرات خود به غیر را به عنوان یکی از روش‌های رفع تعهد ارزی به رسمیت شناخته است، نادیده گرفته و عملاً مسیر غیرقابل استفاده کردن روش واگذاری کوتاژهایی صادراتی در رفع تعهد ارزی را در پیش گرفته است؛ به خصوص اینکه صادرکنندگان بسیاری در بخش واقعی اقتصاد که عموماً طیف وسیعی از صادرکنندگان کوچک و متوسط کشور را تشکیل می‌دهند، به دلیل الزام بانک مرکزی مبنی بر تایید واگذاری کوتاژ از سوی صادرکنندگان به واردکنندگان از سوی این نهاد و زمان‌بر بودن پروسه تایید و تخصیص ارز، با عدم وجود مشتری برای ارز صادراتی خود مواجه هستند. شایان ذکر است از یک طرف واردکنندگان در صف تخصیص طولانی ایستاده اند و از سوی دیگر صادرکنندگان ارزشان را نمی‌توانند بفروشند؛ در صورتی که در شرایط کنونی، صادرکنندگان به تامین مالی نیاز دارند و از سوی دیگر به واردکننده، ارزی تخصیص داده نمی‌شود. در حال حاضر صادر کننده مجبور است تا ارز خود را در بازار بفروشد و ریال را تودیع کند و مجدداً در زمان تخصیص ارز، همان ارز را از بازار آزاد تهیه و واگذار کند.

- تاخیر زمانی بعضاً ۳ تا ۶ ماهه رایج در تخصیص ارز از سامانه نیما است که عملاً انگیزه را برای خرید ارز صادرکنندگان محصولات کشاورزی و صنعتی که مواد اولیه مورد نیاز خود را با نرخ ارز آزاد تهیه می‌کنند، وجود نخواهد داشت و این بخش از صادرات به دلیل مشکلات مبتلابه رفع تعهد ارزی و تعلیق کارتهای بازرگانی متوقف خواهد شد؛ چراکه این طیف از صادرکنندگان عموماً واردکننده کالا نبوده و قادر به استفاده از ارز صادراتی برای واردات خود نیستند.

- از آنجا که مزیت خرید کوتاژهایی صادراتی با نرخ توافقی از سوی واردکنندگان، بازه زمانی کوتاه مدت دسترسی به ارز صادراتی می‌باشد، چنانچه تایید تخصیص ارز صادراتی به واردکنندگان با پروسه زمانی طولانی از سوی بانک مرکزی مواجه باشد، عملاً جذابیت خرید کوتاژهایی صادراتی را از بین خواهد برد و واردکنندگان را به سمت ماندگاری در صف‌های سامانه نیما برای دسترسی به ارز دولتی با نرخ معادل دوسوم قیمت ارز صادراتی سوق خواهد داد که این خود منجر به کاهش انگیزه خرید ارزهای صادراتی و بروز مشکل در چرخه رفع تعهد ارزی خواهد شد.

سابقه طرح در جلسه کارگروه شورای گفت و گو:

این موضوع در تاریخ ۱۴۰۳/۲/۱۶ در جلسه کارگروه شورای گفت و گو مطرح و مقرر شد تا زمان راه اندازی کامل و بدون مشکل فرایند سیستمی اتصال واردکننده و صادرکننده توسط بانک مرکزی، بانک مرکزی فهرست تخصیص یافته‌ها ارز را با هدف سرعت بخشیدن به فرایند تأمین ارز و از بین بردن صف شکل گرفته جهت استفاده صادرکنندگان به کنفدراسیون صادرات ارسال نماید. لیکن با توجه به عدم حل مشکل صادرکنندگان و واردکنندگان، در کمیته ارزی اتاق ایران مقرر شد تا مجدداً این موضوع در دستور کار شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی قرار گیرد.